Un joc de miralls invertits

El Museu d'Història de Girona s'incorpora a l'Any Bertrana amb la inauguració demà d''El desig de viure i d'escriure'
La mostra confronta l'univers literari i vital de pare i filla amb un muntatge visual i escenogràfic

L'exposició s'organitza en deu àmbits, cinc per a cada autor, que avancen en paral·lel Foto: CARLES PALACIO.

El 1935, Prudenci i Aurora Bertrana van escriure en col·laboració una novel·la d'"aventures i costums de les terres polinèsies", L'illa perduda. És una obra singular per diverses raons, la primera de les quals és la col·laboració mateixa entre pare i filla, dues personalitats fortes, d'un individualisme molt definit i de relació més aviat tibant, si hem de creure el testimoni que, anys després, en fixaria Aurora Bertrana a les seves memòries. Més d'un estudiós, de fet, ha vist en aquesta peça elaborada a quatre mans un intent de reconciliació entre dues concepcions de la vida del tot oposades, o fins i tot un acte de submissió de la filla, delerosa d'un reconeixement patern que, a pesar de tot, mai va beneir la seva vocació literària. Però no deixa de cridar l'atenció que el món narratiu escollit per a aquest acte de retrobament fos tot d'ella: el viatge, l'exotisme, l'aventura, l'acció en definitiva. No hi podia haver res de més contrari a l'esperit de caçador solitari que representava Prudenci Bertrana, però va acceptar ser-hi, posar-hi el nom almenys, i potser l'experiència en l'organització del material novel·lístic que a Aurora Bertrana encara li faltava, per més que en aquell moment, convertida en el fenomen de moda des de la publicació el 1930 de Paradisos oceànics, era bastant més popular que el pare. L'illa perduda ha acabat sent exactament el que semblava: una rara flor d'hibisc on breument van coincidir dos escriptors que no es comprenien.

És justament aquesta novel·la la que ha servit per organitzar, com un illot flotant al mig del mar procel·lós (la marginació d'un, l'exili de l'altra), l'exposició sobre Aurora i Prudenci Bertrana que inaugurarà demà el Museu d'Història de Girona (12.30 h), i no el dia de Sant Narcís com era tradicional, per evitar la saturació d'actes. El desig de viure i d'escriure és un projecte també de moltes mans: dirigit per Sílvia Planas, el comissariat l'han format un equip d'experts del qual formen part Blai Gasull, Glòria Granell, Xavier Pla i Neus Real, a més d'Oriol Ponsatí-Murlà, coordinador de l'Any Bertrana. Tots els punts de vista, però, han hagut de confluir en un relat que, reconeixent les diferències entre pare i filla, posés també de manifest els punts de contacte i, sobretot, com ho expressa Sílvia Planas, el desig de transparentar "una història de vida en paral·lel", a través de la qual el visitant percebi "com és el món de Girona vist de fora estant i com, al mateix temps, Girona es projecta al món". Aquest és un objectiu irrenunciable des de la perspectiva d'un museu d'història, com no es cansa de repetir la directora del de Girona, que va insistir des del primer moment que s'havia d'abordar en pla d'igualtat els universos narratius tant de Prudenci com d'Aurora Bertrana. El muntatge, concebut per Cristina Masferrer amb un plantejament de gran eficàcia visual, és conseqüent fins a la geometria amb aquest propòsit, que es resol en deu àmbits –cinc per al pare, cinc per a la filla– que discorren cara a cara pels flancs d'un passadís al fons del qual s'eleva, suspès en una vitrina que miralleja com tants altres elements simbòlics de l'exposició, un exemplar de la primera edició de L'illa perduda.

Sense a penes obra original, que ja ha estat àmpliament difosa en l'exposició recent del Bertrana pintor al Museu d'Art, El desig de viure i d'escriure se sosté en una escollida selecció de textos i citacions i en uns espais escenogràfics d'efectisme embolcallant, com el dedicat a Josafat, amb una projecció del Joanot d'Antoni Varés superposada a una fotografia de Jordi S. Carrera de les escales del campanar de la Catedral que es fon fins a deixar al descobert la campana real oculta al darrere, mentre sona un batall enmig d'una tempesta. Tot i això, hi ha uns quants documents inèdits, com ara una pintura de Prudenci Bertrana de 1894, localitzada en una col·lecció particular d'Agullana, que representa un caçador amb el seu gos perdiguer, o una fotografia d'Aurora Bertrana davant una cabana polinèsia, que l'escriptora va enviar el gener de 1929 a la seva tia Eufèmia Salazar. Però encara commou més el reportatge gràfic de Gabriel Casas sobre el míting d'ERC a la Monumental de Barcelona, el 12 de novembre de 1933, on Aurora Bertrana apareix asseguda entre Lluís Companys i Francesc Macià, i sobretot l'espai que, amb una cruesa insolent, oposa les esqueles dels tres fills que Prudenci Bertrana va veure morir a causa del tifus i la fam, entre 1913 i 1931, mentre es veia obligat a exercir d'humorista trist" per guanyar-se la vida. Cap text hauria pogut igualar la nitidesa d'aquest mirall.

Publicat a:
-El Punt Avui. Comarques Gironines 27-10-2017 Pàgina 30

Font del document: http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1269357-un-joc-de-miralls-invertits.html